

การศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Study of The Characteristics of Good Teachers in the 21st century in the Northeast of Thailand

สุนันท์ สีพาย¹
Sunan Siphai¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้คือ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีในรูปแบบการผสมผสานอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพครูจำนวน 10 คน กลุ่มครูสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 คนเป็นครูที่ได้รับรางวัลครูครูสุคดีจากคุรุสภา 2) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณได้แก่กลุ่มครูสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มครูสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในการองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง และวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ จำนวน 1103 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ ผลการศึกษพบว่า

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ได้ทั้งหมด 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 2 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 3 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ จำนวน 8

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Faculty of Education Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 7 แสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 8 ค่านิยมที่พึงงาม จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 10 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และ มาตรฐานที่ 11 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์กลุ่มแฝงรวม 3 โมเดลมีจำนวนกลุ่มในแต่ละโมเดลเป็น 2,3 และ 4 กลุ่มตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่จำแนกผลได้ถูกต้อง (E_k) เหมาะสมสูงสุด คือโมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม (likelihood = -7138.381, AIC = 14344.763, BIC = 14514.960, ABIC = 14406.967, $E_k = 0.954$) จะเห็นว่าสัดส่วนที่ครูจะถูกจัดเข้าในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 จำนวน 483 คน ร้อยละ 43.79 กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จำนวน 620 คน ร้อยละ 56.21 ในภาพรวมทั้ง 11 มาตรฐาน ต่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัวในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 แสดงว่า ทุกมาตรฐานสามารถใช้แสดงคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ได้ครบถ้วนในทุกกลุ่มโปรไฟล์

Abstract

This study aimed: 1) to develop an indicators of characteristics of good teachers in the 21st century 2) to classify latent profile good teachers in the 21st century of teacher in the northeast of Thailand. Research Methodology: Combined Research Methodology in Equivalent Mixing in Priority. The samples were divided into 2 groups. 1) Qualitative sample the teachers used in studying of development of indicators of characteristics of good teachers in the 21st century consisted of: 12 teachers who had received "The Great Teacher Award" by the Teachers Council of Thailand 2) Quantitative sample a group of 120 teachers used for exploratory factor analysis, and a group of 1,103 teachers used for second order confirmatory factor analysis and classify latent profile good teachers in the 21st century of teacher in the northeast of Thailand. The instruments used were Interviews and questionnaires. Data analysis Mean, standard deviation. Exploratory elements analysis Confirmation Analysis and latent profile analysis findings

1) The result of develop an indicator of characteristics of good teachers in the 21st 11 standards and 71 indicators, Standard 1 – Report on the development of the learners and the systematically managerial development of learning media ; 11 indicators

Standard 2 – Creatively collaborate with others in the community ; 7 indicators
Standard 3 – Develop a teaching plan that can be practically effective ; 8 indicators
Standard 4 – Perform activities with regard to the results to the full potential of the learners ; 8 indicators
Standard 5 – Act as a good role model to learners ; 7 indicators
Standard 6 – Always practice academic activities related to the professional development of teaching ; 8 indicators
Standard 7 – Pursuit and use of information technology for the professional

development of teaching ; 6 indicators Standard 8 – Good values ; 4 indicators Standard 9 – Perform activities with regard to the students’ learning outcomes ; 5 indicators Standard 10 – Arrange academic activities with regard to the development of the learners ; 4 indicators Standard 11 – Self-development related to the teaching profession ; 3 indicators Details of the development of the indicators of characteristics of good teachers in the 21st century were as follows:

2) revealed that two-class solution exhibited the best empirical and conceptual fit with the data and the entropy measure is higher the most Classification Quality (Entropy=0.954 likelihood = -7138.381, AIC = 14344.763, BIC = 14514.960 and ABIC = 14406.967). The proportion of teachers in the first group, low level of good teachers in the 21st century, was 483 teachers (43.79 %), and 620 (56.21%) in Group 2.

Keywords: Indicators, latent profile analysis, good teachers in the 21st century

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาก็คือ “ครู” เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาโดยรอบด้านแก่ผู้เรียน ครูเป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าและมีคุณูปการยิ่งต่อสังคม ซึ่งในสังคมไทยในอดีตได้ให้การยกย่องเคารพนับถือครูว่าเป็นปูชนียบุคคลมาทุกยุคทุกสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าการเคารพยกย่องได้ครูเปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุของสภาพทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และทางด้านเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม การเรียนรู้ของเด็กในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี แต่เพียงปลายนิ้วสัมผัสสารพัดคำตอบก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็วทันใจผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเรียนคอยบอกให้นักเรียนจดหรือท่องจำสิ่งที่ควรรู้ ภาพของครู

ผู้สอนที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยการสอดส่องคว่ามีนักเรียนคนใดหลับหูหลับตาไม่สนใจการสอนของครู ครูก็จะคอยเรียกนักเรียนให้ตอบคำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวสวนทางกับการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมกลับเปลี่ยนแปลงไปในอีกทิศทางหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อคุณลักษณะของครูที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม (วิชิต จิตรจักร, 2542 ; อ้างอิงมาจาก: คุรุธรรม, 2528) ส่งผลต่อภาพพจน์ของครูที่ตกต่ำทั้งในด้านจริยธรรม คุณธรรม และความเป็นปูชนียบุคคล หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า “คุณลักษณะของครูที่ดี” ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ของครูคือการรับรู้และทำความเข้าใจ โดยใช้สติปัญญาพร้อมทั้งปรับตัวตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งครูคงไม่ทำหน้าที่เฉพาะในสถานศึกษา หรือสอนผู้เรียนให้เรียนรู้เฉพาะในตำราเรียนเท่านั้น แต่ครูต้องพร้อมรับและนำมาถ่วงถ่วงวิเคราะห์โดยอาศัยประสบการณ์ ตลอดจนภูมิความรู้แล้วนำไปถ่ายทอดให้แก่ศิษย์อย่างสร้างสรรค์ และใช้

ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ครูไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้แนะนำหรือการอบรมสั่งสอนมาเป็นฝ่ายรับฟังความคิดเห็นและมุมมองแนวคิดของศิษย์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือครูจะต้องปรับตัวเสมือนหนึ่งผู้เรียนที่พร้อมจะเปิดกว้างต่อมุมมองความคิดเห็นที่หลากหลาย และกล้ารับรองความคิดเห็นที่หลากหลายให้ตกผลึก เป็นความรู้ หรือข้อมูลที่มีคุณค่า และสอดคล้องกับความคิดอันจะเป็นประโยชน์ต่อศิษย์ด้วย

ดังนั้น ครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ของสังคมโลกที่กลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) องค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) (ภาสกร เรืองรอง และคณะ, 2557) และจากการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “การผลิตครู: วิฤตและโอกาส” ในวันสถาปนาการฝึกหัดครูไทย (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ในที่ประชุมได้เสวนาเรื่อง ทิศทางความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก ส่งผลต่อระบบการศึกษาของไทย ทำให้ครูต้องมีการพัฒนาให้ก้าวทันและก้าวไกล สถาบันผลิตครูเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ มีคุณภาพไปพร้อมกับเป็นครูที่ทันสมัยเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก ฉะนั้นผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ และทัศนคติที่ดีต่อการสอน ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันครูศึกษาทั้งหลายด้วยการพัฒนาผลงานทางวิชาการและการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้เท่า

ทันการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุง วิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตสำนึกและมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของครูอย่างแท้จริง (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดของ Alfredo (n.d.) ที่ได้กล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ว่าการศึกษากำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากโรงเรียนที่มีห้องเรียนหรือการสอนแบบดั้งเดิม เป็นแบบใหม่ที่มีพลวัตมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น และมีการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เด็กในวัยปัจจุบันจะต้องมีศักยภาพเชิงแข่งขันสูงในตลาดโลกเมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ทำให้เกิดแนวโน้มใหม่ๆ เกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ขึ้นมาก นอกจากนั้น การแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดบางสิ่งขึ้นมา อย่างที่ไม่อาจคาดถึงกันได้ในอดีต ในอนาคต แม้ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จะมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนก็ยังเป็นเสาหลักของการจัดการศึกษา การให้ความเอาใจใส่ดูแลเป็นรายบุคคล หรือการเป็นพี่เลี้ยงในฐานะการเป็นครูที่ดี ก็ยังเป็นทรัพยากรที่ล้ำค่า (invaluable resource) ที่เทคโนโลยีไม่สามารถจะทำหน้าที่ได้เทียบเท่าหรือมาแทนที่ได้ (Alfredo, n.d.)

“คุณลักษณะของครูที่ดี” ได้มีนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้นิยามที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามมุมมอง แต่ผู้วิจัยยังไม่พบการพัฒนา “ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21” และยังไม่พบการศึกษาคุณลักษณะของครูในปัจจุบันว่ามีคุณลักษณะเช่นไรสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 หรือไม่ อย่างไร จากการศึกษาสาเหตุและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา และต้องการส่งเสริมคุณลักษณะของครู โดยทำการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่

21 และศึกษากลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ จะให้สารสนเทศที่สำคัญ ให้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะเป็นครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ระยะเวลาที่ทำการศึกษา	เนื้อหา
1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพครูจำนวน 10 คน 2) กลุ่มครูสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จำนวน 10 คน ที่ได้รับรางวัลครูครูสุดดีจากคุรุสภา 3) กลุ่มครูสำหรับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) จำนวน 120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) 4) กลุ่มครูสำหรับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) จำนวน 1103 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กลุ่มครูสำหรับวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ จำนวน 1103 คน เป็นกลุ่มครูกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis)	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559	กลุ่มของครูตามคุณลักษณะครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 โดยจำแนกตามตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยกำหนดวิธีดำเนินการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพครู

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตัวบ่งชี้ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) แบบการผสมอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Equivalent Design) โดยมีวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวนำ ตามด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการพัฒนาเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพุทธธรรม คุณลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระราชดำริคุณลักษณะของครูที่ดีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คุณลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ คุณลักษณะของครูที่ดีจากโครงการส่งเสริมครูดี และคุณลักษณะครูดีตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำร่างตัวแปรเพื่อนำไปพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 แล้วนำร่างดังกล่าวไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาชีพครูจำนวน 10 คน

แล้วทำการวิเคราะห์สรุปอุปนัยเพิ่มเติม เพื่อสร้างตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและปรับตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาและปรับตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จากตัวแปรในขั้นต้นที่สร้างขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบพหุกรณีศึกษา (Multi- Case Studies) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ครูที่ได้รับรางวัลครูสุคดีจากคุรุสภา จำนวน 10 คน แล้วทำการวิเคราะห์สรุปอุปนัย เพื่อนำมาปรับตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ให้มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 เชิงสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรม Mplus Version 7.2 ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้

2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 นี้เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรม Mplus Version 7.2 โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Webel, 1996 ; Muthén and Muthén, 2009)

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาโมเดลการวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ โดยใช้ผลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดรายละเอียด และดำเนินการตรวจสอบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินค่าพารามิเตอร์ในโมเดล เมื่อกำหนดให้มีจำนวนกลุ่มโปรไฟล์ เป็น 2, 3, 4, ..., k กลุ่ม ซึ่งโปรแกรมจะทำการวิเคราะห์ตามจำนวนกลุ่มโปรไฟล์ ที่กำหนดตามขั้นตอนต่อไป

3.1 วิเคราะห์เพื่อทดสอบความกลมกลืนของการวิเคราะห์กลุ่มแฝงโปรไฟล์ กับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ประเมินค่าความน่าจะเป็นของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวของหน่วยตัวอย่างว่าจะอยู่ในกลุ่มใด

3.3 ตรวจสอบรูปแบบของตัวแปรหรือพฤติกรรมของหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยดูความสอดคล้องของความน่าจะเป็นในแต่ละรูปแบบ

3.4 หาค่าความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (Mean Probability of Class Memberships)

3.5 ประเมินว่าแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างไร (Evaluating Group Differences) และมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไร

ขั้นตอนที่ 4 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ว่าโมเดลที่มีความเหมาะสมที่สุดมีจำนวนกลุ่มเป็นเท่าใด โดยสามารถพิจารณาความกลมกลืนของการวิเคราะห์กลุ่มแฝงได้จากดัชนี AIC, BIC และ ABIC กล่าวคือ ถ้าค่าสถิติเหล่านี้มีค่าน้อยหรือเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าเป็นโมเดลที่มีความเหมาะสมที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลการวิเคราะห์และแปลความหมาย พบว่าได้ผลการวิเคราะห์กลุ่มแฝงรวม 3 โมเดลมีจำนวนกลุ่มในแต่ละโมเดลเป็น 2,3 และ 4 กลุ่ม ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษามา พบว่า ได้ทั้งหมด 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ ได้กลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จำนวน 2 กลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ได้ทั้งหมด 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ ดังนี้มาตรฐานที่ 1 รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 2 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 3 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 7 แสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา

วิชาชีพ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 8 ค่านิยมที่ดีงาม จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 10 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และ มาตรฐานที่ 11 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์หากลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในระยะที่ 1 ได้ผลการวิเคราะห์หากลุ่มแฟงรวม 3 โมเดลมีจำนวนกลุ่มในแต่ละโมเดลเป็น 2,3 และ 4 กลุ่ม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่จำแนกผลได้ถูกต้อง (E_k) เหมาะสมสูงสุด คือโมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม ($\text{likelihood} = -7138.381$, $\text{AIC} = 14344.763$, $\text{BIC} = 14514.960$, $\text{ABIC} = 14406.967$, $E_k = 0.954$) จะเห็นว่าสัดส่วนที่นักศึกษาจะถูกจัดเข้าในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 จำนวน 483 คน ร้อยละ 43.79 กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จำนวน 620 คน ร้อยละ 56.21 ในภาพรวมทั้ง 11 มาตรฐาน ต่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัวในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 แสดงว่า ทุกมาตรฐานสามารถใช้แสดงคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ได้ครบถ้วนในทุกกลุ่มโปรไฟล์

2.1 ในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกันความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (0.985) จะสามารถจำแนกกลุ่มโปรไฟล์ตามตัวบ่งชี้ได้ 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัว โดยมาตรฐานที่ 5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.172**) จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 1 จึงเรียกว่ากลุ่มปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

2.2 ในกลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 2 พบว่า ค่า

เฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกัน ความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (0.989) จะสามารถจำแนกกลุ่มโปรไฟล์ตามตัวบ่งชี้ได้ 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัว โดยมาตรฐานที่ 8 ค่านิยมที่ดีงามมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.883**) จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 2 จึงเรียกว่ากลุ่มค่านิยมที่ดีงาม

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในกลุ่มโปรไฟล์ทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 ทุกตัวบ่งชี้ (กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 75.96% - 83.44 % กลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 90.82% - 97.66%) นั่นคือทุกมาตรฐานสามารถจำแนกครูตามกลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างชัดเจน โดยกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จำนวน 483 คน และกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ด้านค่านิยมที่ดีงาม จำนวน 620 คน

จากการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ในครั้งนี้ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาคุณลักษณะของครูหรือครูสามารถนำตัวบ่งชี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 รวมถึงผลจากการวิเคราะห์หากลุ่มโปรไฟล์แสดงให้เห็นถึงกลุ่มครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะด้านค่านิยมที่ดีงามเป็นส่วนใหญ่

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ได้ทั้งหมด 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับคุณลักษณะของ

ครูที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา ที่กำหนดคุณลักษณะของครูที่ดี 12 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังจะอภิปรายผลเป็นรายมาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภา มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และมาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) มาตรา 26 ครูต้องประเมินผู้เรียนด้วยวิธีหลากหลายตามสภาพที่เป็นจริง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการวัดประเมินตนเอง มาตรา 65 ครูต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

มาตรฐานที่ 2 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภา

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีในสังคมออนไลน์ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก ลักษณะครูดี, 2554) กล่าวว่าคุณครูควรมีความคาดหวังของตนเอง โดยให้ยึดว่าส่วนรวมสำคัญกว่าส่วนตน มีความเสียสละ ความเมตตา โอบอ้อมอารี มีความสามัคคี ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบหรือคดโกงผู้อื่นหรือส่วนรวม ให้ยึดถือหลักเหตุผล ระเบียบ

แบบแผนและกฎหมายของสังคมเป็นเกณฑ์ ปฏิบัติกิจอันควรกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ความสำนึกในหน้าที่และการงานต่างๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง ความประพฤติที่ไม่เอาใจเอาเปรียบสังคม และไม่ก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่สังคม

มาตรฐานที่ 3 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภา มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) และ สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของอำรุง จันทวานิช (2554) ที่กล่าวว่าครูต้องมีการวางแผนการสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี โดยแสวงหาเทคนิค วิธีการสอนแบบใหม่อยู่เสมอ ครูต้องมีความมุ่งมั่นและทำงานการสอนอย่างหนัก กระตุ้นชี้แนะให้ศิษย์แสวงหาความรู้ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ไม่ใช่ วิธีการสอนซ้ำซากสามารถนำสิ่งที่เรียนไปประพฤติปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ โฉมทัย อุดมบุญญาภานุภาพ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก โฉมทัย อุดมบุญญาภานุภาพ, 2554) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูรุ่นใหม่ในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าควรมีความสามารถในการออกแบบ วางแผนการสอนการบริหารจัดการชั้นเรียน วิจัยและพัฒนาการสอน

มาตรฐานที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตราฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จากมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556)

มาตรา 23 จุดเน้นของการจัดการศึกษา คือ การให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ฉะนั้น ครูต้องมีความรู้ดี รู้อรอบและรอบรู้ มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะครูที่ดี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา คือ ครูจัดการเรียนรู้ได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเสริมสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้ผู้เรียน ครูต้องเรียนรู้ชีวิตจริงโดยบูรณาการความรู้ คุณธรรม ครูต้องสร้างสื่อสิ่งแวดล้อมที่สมวัย ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และครูต้องสามารถจัดบรรยากาศให้เรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และครูต้องใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

มาตรฐานที่ 5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามที่คณะของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงพระราชทานพระราชวาทให้แก่นักบวชใหม่ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจากคุณลักษณะของครูที่ดีตามพระราชวาท, 2554) มีข้อความตอนหนึ่งว่า “...คุณสมบัตินี้สำคัญสำหรับ

ครู ผู้ปรารถนาจะทำงานให้ได้ดีมีความเจริญก้าวหน้า มีเกียรติ ชื่อเสียง และมีฐานะตำแหน่งอันมั่นคงถาวร คุณสมบัติประการแรก คือ ความสามารถในการแสดงความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นได้ทราบได้อย่างแจ่มแจ้งด้วยความฉลาด คุณสมบัติข้อที่สอง คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีหมายถึง การทำตัวดี สามารถเข้าได้กับทุกเพศ ทุกวัย ทุกภูมิชั้น ได้อย่างแนบเนียนคุณสมบัตินี้ ข้อที่สาม คือ ความมีค่านิยมสูง ได้แก่ ความเฉลียวฉลาด สามารถเลือกสรรสิ่งที่ดีที่งามที่เป็นประโยชน์มาเป็นที่ยึดเหนี่ยวและเป็นแบบอย่างในการประพฤติตน คุณสมบัติข้อที่สี่ คือ ความมีวิจรรณญาณ หมายถึง ความมีวิจรรณญาณอันถ่องแท้แน่ชัดในสรรพกิจการงาน และในการกระทำคำพูดทุกอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นตนเอง คุณสมบัติข้อที่ห้า คือ วินัย วินัยหรือระเบียบบังคับ เป็นของสำคัญสำหรับทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในฐานะหน้าที่ที่จะต้องปกครองผู้อื่น ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ...”และสอดคล้องกับ สุมณ อมรวิวัฒน์ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจากงาน 5 ลักษณะของครูที่ดี, 2554) ที่กล่าวว่า ครูควรเป็นผู้กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม

มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับ สุมณ อมรวิวัฒน์ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก งาน 5 ลักษณะของครูที่ดี, 2554) ที่กล่าวว่าครูควรเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ ในศิลปะและวิทยาการหลาย ๆ ด้าน สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามที่คณะของ อารุง จันทวานิช (2554) ที่กล่าวว่าครูควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และสอดคล้องกับนักวิชาการศึกษาจากประเทศแคนาดา ได้กล่าว

ถึงคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ว่าครูต้องมีแรงขับที่จะเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก Mrkeen, 2010)

มาตรฐานที่ 7 แสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาวิชาชีพ สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับเกณฑ์อุดมบุญญาณภาพ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก โนทัย อุดมบุญญาณภาพ, 2554) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าครูควรมีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ กระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) มาตรา 22 หลักการของการจัดการศึกษาโดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ครูต้องเข้าใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองไปตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 8 ค่านิยมที่ดีงาม สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพุทธธรรม (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2554) ที่กล่าวว่าครูจะเป็นผู้มีคุณธรรมมีความประพฤติที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ทำให้อยากประพฤติปฏิบัติตาม และมีกำลังใจในการทำความดี ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามแนว

พระราชดำริ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาในวันที่ 15 ธันวาคม 2503 ได้ทรงเน้นคุณลักษณะในการอบรมเด็กในด้านศีลธรรมเป็นสำคัญด้วยดังกล่าวไว้ว่า “...ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ไซ้แต่ตัวมีความรู้ในทางวิชาการ และในทางการสอนเท่านั้น จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และในฐานะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอนคือ การให้ความรู้แก่ผู้เรียนส่วนการอบรมเป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัยอย่างเดียว...”

นอกจากนั้น ในพระบรมราโชวาทอีกหลายครั้ง พระองค์ก็ได้เน้นให้ครูยึดมั่นอยู่ในคุณธรรมและศีลธรรมเสมอ ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2505 ดังกล่าวไว้ว่า “...หน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านจงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือและเป็นທີ່เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครอง...” และสอดคล้องกับโครงการหนึ่งแสนครูดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2554) ด้านการครองตนว่ามีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ มีวินัยในตนเอง สวรรค์ ระวัง ความประพฤติ ละเว้นจากอบายมุข มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ มีความซื่อสัตย์สุจริต และจริงจังในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา

ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) และสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามที่คณะของอรุณ จันทวานิช (2554) ที่กล่าวว่าครูควรเอาใจใส่ดูแลและมีความผูกพันกับผู้เรียนเหมือนกับเป็นลูกเป็นหลานของตนเอง เมื่อผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตนไม่ดีไม่เหมาะสม ก็ให้คำปรึกษาแนะนำว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษด้วยความปรารถนาดี หวังดี เพื่อให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป สอดคล้องกับ โณทัย อุดมบุญญานุภาพ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก โณทัย อุดมบุญญานุภาพ, 2554) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าควรรู้จักและเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 10 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานของ คุรุสภามาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียนและ มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) มาตรา 6 เป้าหมายของการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ครูต้องทำความเข้าใจเพื่อปรับกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการด้วย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้างความรู้เอง ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เรียนรู้จากสถานการณ์จริง เผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และมีความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูต้องปลูกจิตสำนึกความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ปลูกฝังให้มีวินัย ให้มีความซื่อสัตย์ ให้มีความรับผิดชอบ และจัดบรรยากาศที่สนุกสนานเอื้อต่อความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับ โณทัย อุดมบุญญานุภาพ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก โณทัย อุดมบุญญานุภาพ, 2554) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ

ของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าครูควรมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ และมีความสุขสนุกในการเรียนการสอน มีความสามารถในการสังเกตและรู้จักแก้ไขพฤติกรรม การเสริมแรงและการลงโทษที่เหมาะสม

มาตรฐานที่ 11 การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิชาชีพครูสอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุสภามาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตามที่คณะของสมน อมรววิวัฒน์ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก งาน 5 ลักษณะของครูที่ดี, 2554) กล่าวว่าครูควรเป็นผู้ที่มีความสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ โณทัย อุดมบุญญานุภาพ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก โณทัย อุดมบุญญานุภาพ, 2554) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าครูควรมีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ กระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มุ่งมั่นในการทำงาน ทำงานเป็นระบบและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและ สอดคล้องกับโครงการหนึ่งแสนครูดีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2554) ด้านการครองตนว่าครูควรเป็นผู้พัฒนาตนเอง ทันทต่อเหตุการณ์วิทยาการ ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ ด้านการครองงาน ครู ใฝ่เรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า และติดตามความก้าวหน้าของข้อมูลข่าวสารและข้อมูลทางวิชาการนำมาพัฒนางานและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ซึ่งมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องดังกล่าว อาจเป็นเพราะ

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดี มาจากนักวิชาการอย่างหลากหลาย ทำให้ครอบคลุมคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) แบบการผสมอย่างเท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Equivalent Design) โดยมีวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวนำ ตามด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสร้างตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคุณลักษณะของครูที่ดีแล้วนำร่างดังกล่าว ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพครูจำนวน 10 คน แล้วทำการวิเคราะห์สรุปอุปนัยเพิ่มเติม เพื่อสร้างตัวแปรคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จากนั้นใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบพหุกรณีศึกษา (Multi-Case Studies) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ครูที่ได้รับรางวัลครูสตูดิจากคุรุสภา จำนวน 12 คน แล้วทำการวิเคราะห์สรุปอุปนัย เพื่อนำมาปรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 จากนั้นใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองการวัดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 เชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล (2551) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามการรับรู้ของ

ผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ในด้านจริยธรรม ครูควรเมตตา กรุณาต่อเด็กทุกคน และพูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง มีความตรงต่อเวลา และแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ งานวิจัยของวรินทร์ วีระศิลป์ (2551) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูที่เลี้ยงอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ ได้แก่ การแต่งกายที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ (2552) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ต้องเป็นผู้ที่รักการพัฒนาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ทันเหตุการณ์ รักและศรัทธาในอาชีพครู มีความเสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่ Paul Ramsden and others (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก Paul Ramsden and others, 1995) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับและการให้รางวัลแก่ครูดีเด่นที่เป็นครูที่ดี พบว่าครูที่ดีควรมีคุณลักษณะรู้จักประยุกต์ศาสตร์การสอน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียนที่มีความแตกต่างเฉพาะและสภาพแวดล้อมทางการเรียน มีทักษะการสอน มีเครื่องมือประเมินผลที่เชื่อถือได้และวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถสะท้อนกลับถึงคุณภาพผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบล เลี้ยววาริน (2556) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามความคาดหวังของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่าครูควรมีการวางแผนการสอน ครูควรมีการฝึกฝนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ครูควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านเครือข่ายได้อย่างชำนาญ ครูควรรับฟังความเห็นผู้อื่น ครูควรวางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูควรมีการประเมินการสอนอย่างเป็นธรรม และ ครูควรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ

2. ผลวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 พบว่าสามารถแบ่งจำนวนครูออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีคุณลักษณะของครูด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 483 คน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 75.96% - 83.44 % และกลุ่มที่มีคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ด้านค่านิยมที่พึงามจำนวน 620 คน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 90.82% - 97.66% ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันมากนักและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงว่าครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณลักษณะของครูที่ดีเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนีพร รัฐการวิวัฒน์ (2549) ได้ทำการศึกษาศึกษาการปฏิบัติตนเป็นครูที่ดีตามคู่มือครู ครูดีผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติของข้าราชการครูโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติตนเป็นครูที่ดีตามคู่มือครู อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือด้านมีอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครู ด้านพัฒนาตนเองตลอดชีวิตทั้งทางคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรม ทางวิชาการทางวิชาชีพครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินชีวิตให้สมกับเป็นปุชนียบุคคลของสังคม และด้านตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูโดยสมบูรณ์ด้วยหลักธรรมและหลักวิชาชีพ

เมื่อพิจารณามาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มพบว่าทุกตัวสามารถจำแนกกลุ่มโปรไฟล์คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ทุกตัว โดยความสามารถในการพยากรณ์ได้ถูกต้อง 95.40 % ($E_k = 0.954$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิเคราะห์โปรไฟล์ เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการค้นหาและจัดกลุ่มสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อยจาก

การใช้ตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรต่อเนื่องจำนวนหลายตัวประกอบกัน และตัวแปรแฝงเป็นตัวแปรจัดประเภท สอดคล้องกับลักษณะของตัวแปรที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ซึ่งตัวแปรในการศึกษาค้างนี้เป็นตัวแปรที่ได้มาจากการพัฒนาตัวบ่งชี้ของผู้วิจัยที่ใช้ระเบียบวิจัยแบบพหุสาขาวิธี ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ขั้นการพัฒนาและมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 และขั้นตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองการวัดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 เชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งส่งผลต่อการจัดกลุ่มโปรไฟล์มีความสามารถพยากรณ์ได้สูง และทำให้ได้มิติการพิจารณาทั้งจำนวน และคุณลักษณะที่เหมือนกันของผู้ให้ข้อมูลภายในกลุ่มหรือแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม หรือได้คุณลักษณะเฉพาะกลุ่มพร้อมกับได้คุณลักษณะของแต่ละกลุ่มอย่างครอบคลุมครบถ้วนในคราวเดียว (Mutually Exclusive and Exhaustive) ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นครูที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และครูที่มีค่านิยมที่พึงามโดยลักษณะการจำแนกกลุ่มดังกล่าวไม่เคยมีการศึกษาเกณฑ์ในการจำแนกมาก่อน และไม่สามารถทราบล่วงหน้าว่าผลการจัดแบ่งจะมีจำนวนกลุ่มย่อยอยู่เท่าใด (Bray et al, 2006 ; อั้งอิงมาจาก สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช และคณะ, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dena A. Pastor at all (2007) ที่ได้ทำการวิเคราะห์โปรไฟล์การมุ่งสู่เป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบว่าการใช้วิธีการวิเคราะห์โปรไฟล์ (LPA) ให้ผลการวิเคราะห์ดีกว่าเทคนิคแบบดั้งเดิมอื่นๆ (เช่น การถดถอยและการวิเคราะห์กลุ่ม) และงานวิจัยของ Rebecca J. Bulotsky-Shearer at all (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โปรไฟล์ปัญหาของ

พฤติกรรมกรรมการเรียน โดยเพื่อน และครูที่พบว่า การวิเคราะห์โปรไฟล์สามารถจำแนกปัญหาพฤติกรรม การเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีพฤติกรรม การเรียนสูงและกลุ่มที่มีพฤติกรรมเรียนต่ำได้ อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันท์ สี พาย ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ความเป็น ผลเมืองดี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการศึกษาพบว่าผล การวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ความเป็นผลเมืองดี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาได้ผล การวิเคราะห์กลุ่มแฝงรวม 3 โมเดล มีจำนวน กลุ่มในแต่ละโมเดลเป็น 2,3 และ 4 กลุ่ม ตาม ลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่จำแนก ผลได้ถูกต้อง (E_k) เหมาะสมสูงสุด คือโมเดลที่มี จำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม (likelihood = -1840.622, AIC = 3731.244, BIC = 3848.359, ABIC = 3768.970, $E_k = 0.922$) โดยสัดส่วนที่ครูจะถูก จัดเข้าในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 จำนวน 258 คน ร้อยละ 32.20 กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จำนวน 542 คน ร้อยละ 67.70 ในภาพรวม ตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัว ต่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัวในกลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 แสดงว่าตัว บ่งชี้ทุกตัวสามารถใช้แสดงคุณลักษณะความเป็น ผลเมืองดีได้ครบถ้วนในทุกกลุ่มโปรไฟล์

รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาตามขั้นตอนตาม หลักการทางวิชาการ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ศึกษาก็เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของครูใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 จังหวัด ซึ่งมีจำนวน มากพอที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับคุณลักษณะของ ครูที่ดีตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา ที่กำหนดคุณลักษณะของครูที่ดี 12 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) คุณลักษณะ

ของครูที่ดีตามหลักพุทธธรรม คุณลักษณะของ ครูที่ดีตามแนวพระราชดำริ คุณลักษณะของ ครูที่ดีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คุณลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ คุณลักษณะของครูที่ดีจากโครงการส่งเสริมครูดี และคุณลักษณะครูที่ดีตามแนวคิดของนักวิชาการ ต่างประเทศ (อุบล เลี้ยววาริน, 2556)

โดยกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มี คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ด้านปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จำนวน 483 คน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 75.96% - 83.44 % มีทั้งหมด จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ มีความสุภาพอ่อนโยน มีวินัย ในตนเอง ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน สามัคคี ตรง ต่อเวลา มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความ ยุติธรรม และแต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะกับ กาลเทศะ จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของสมาชิก ที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 1 สอดคล้องกับมาตรฐาน ของคุรุสภา มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบ อย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การ ประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การ แต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับ ความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง (สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ ดีคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพุทธธรรม (อุบล เลี้ยววาริน, 2556 ; อ้างอิงมาจาก พจนานุกรม พุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2554) ที่กล่าวว่า บุคคลที่เป็นครูจะเป็นผู้มีคุณธรรมมีความ ประพฤติที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้ผู้เรียน เห็นแบบอย่างที่ดี ทำให้อยากประพฤติปฏิบัติ ตาม และมีกำลังใจในการทำมาดี สอดคล้อง กับพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ครูอาวุโสประจำ ปี 2522 ได้กล่าวไว้ว่า "...ครูที่แท้จริง ต้องหมั่น ขยัน และอดสาหะปากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อแผ่

และเสียสละ ต้องหนักแน่น ออกถน ออกทน รักษา วินัย ล้ำรวม ระวังความประพฤติของตนให้อยู่ใน แบบแผนที่ดีงาม ซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจ ต้อง เมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลางไม่ปล่อยไปตาม อำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ทั้งด้านวิทยาการและความฉลาดรอบรู้ ในเหตุผล...”และสอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ ที่กล่าวว่าครูควรเป็นผู้กระทำตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีงาม (อุบล เลี้ยววาริน, 2556)

กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มี คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ด้านค่านิยมที่ดีงาม จำนวน 620 คน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 90.82% - 97.66% มีทั้งหมด จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ มีความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความเมตตากรุณา และมีความ รับผิดชอบสูง สอดคล้องกับมาตรฐานของคุรุ สภามาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549) สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการ ศึกษา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2505 ดังกล่าวไว้ว่า “...หน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับความ รู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป งานของ ครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านจงวางตนให้สมกับ ที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือและเป็น ที่เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครอง...” และพระราช ดำรัสพระราชทานแก่ครูอาวุโส ณ ศาลาดุสิตาลัย เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2523 “...ครูที่แท้ นั้น เป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่นขยันและอดสาหะ พากเพียรต้องเอื้อเฟื้อต่อแม่และเสียสละ ต้อง หนักแน่นอดกลั้นและอดทน ต้องรักษาวินัยล้ำรวม ระวังความประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ดีงาม ต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ต้อง ซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ ต้องเมตตาหวังดี ต้อง

วางใจเป็นกลาง อบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ ขึ้น จึงกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการทำหน้าที่ ครูก็คือ การสร้างบารมีที่แท้ และการบำเพ็ญบารมีหรือ เพิ่มพูนความดีนั้น ย่อมบำรุงจิตใจให้เจริญมั่นคง ขึ้นและขัดเกลาให้ประณีตสะอาดหมดจด...” (อุบล เลี้ยววาริน, 2556) สอดคล้องกับคุณลักษณะ ของครูที่ดีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 53 ที่ระบุว่าครูต้องประพฤติตนมีคุณธรรม และจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ต่อผู้สนใจในการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้หรือ ทำการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1.1 ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผู้วิจัยพัฒนา มาจากกระบวนการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม วิธี (Mixed Methodology) แบบการผสมอย่าง เท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง ทำให้ผลการ วิจัยมีความน่าเชื่อถือ และมีความสอดคล้องกับ คุณลักษณะของในศตวรรษที่ 21 และการศึกษา 4.0

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวม ข้อมูลมาจากครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งนัก วิจัยสามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อจะได้ทราบถึงคุณลักษณะของครูที่ดีใน ศตวรรษที่ 21 ของครูในแต่ละแห่งได้

1.3 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของครูที่ดีใน ศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีจำนวน 11 มาตรฐาน 71 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน แสดงว่าทุกมาตรฐาน และตัวบ่งชี้มีความสำคัญใกล้เคียงกันเพราะฉะนั้น

ผู้ที่ให้นำผลการวิจัยไปใช้ต้องให้ความสำคัญกับทุกตัวบ่งชี้

1.4 การวิเคราะห์โครงสร้างแฟงโดยการวิเคราะห์โปรไฟล์แฟงครั้งนี้ทุกมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถจำแนกกลุ่มครูออกเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 2 กลุ่มได้อย่างชัดเจน ดังนั้นนักวิจัยหรือนักการศึกษาสามารถนำกระบวนการวิเคราะห์โปรไฟล์ไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คุณลักษณะแฟงในกรณีที่ยังไม่มีการจำแนกกลุ่มที่ชัดเจนมาก่อนโดยลักษณะของตัวแปรสังเกตได้ต้องเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous)

1.5 การวิเคราะห์โปรไฟล์แฟงครั้งนี้มีมาตรฐานที่ 5 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนจัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 1 และ มาตรฐานที่ 8 ค่านิยมที่ดีงามจัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 2 ซึ่งทั้ง 2 มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันดังนั้นนักวิจัยสามารถนำเอามาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งไปเป็นเกณฑ์จำแนกครูได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้คัดสรรการปฏิบัติงานมาตรฐานวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล. (2551). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครอง ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2557). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 5(ฉบับพิเศษ): ประจำเดือนพฤษภาคม.
- วรินทร์ วีระศิลป์. (2551). การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่เลี้ยงเด็กอนุบาล พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากครูเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมแต่ไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้แตกต่างกันหรือไม่ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูที่ดีในบริบทที่แตกต่างกันเช่นคนละจังหวัด หรือคนละภาค หรือคนละสังกัดว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21

2.4 การศึกษาเพื่อจำแนกกลุ่มครูคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในครั้งนี้ทำการศึกษาโดยวิเคราะห์จากความคิดเห็นของครูผลการวิเคราะห์จึงสะท้อนออกมาว่าครูที่ดี ควรมีค่านิยมที่ดี และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จึงควรทำการศึกษาเพื่อจำแนกคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักเรียน

- วิจิต จิตรจักร. (2542). *คุณลักษณะครูดีเด่นตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช และคณะ. (2555). การวิเคราะห์กลุ่มแฝง (Latent Class Analysis: LCA). *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(2): 11-23.
- สุนีพร รัฐการวิวัฒน์. (2549). *การปฏิบัติตนเป็นครูที่ดีตามคู่มือครู ครูดีผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ของข้าราชการครูโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). *ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่องการคัดเลือกผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อรับรางวัลหนึ่งแสนครูดี ประจำปีการศึกษา 2554*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุบล เลี้ยววาริน. (2556). *ความเป็นครูวิชาชีพ*. วิทยาลัยการฝึกหัดครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อรุณ จันทวานิช. (2554). *คู่มือสำหรับข้าราชการใหม่: เส้นทางวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กค. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Alfredo, D. (2014). *Teaching and learning in 21st century classrooms*. Retrieved April 2, 2014 from http://www.ehow.com/way_5241398_teaching-learning-21st-century-classrooms.html.
- Dena A. Pastor and Kenneth E. Barron and B.J. Miller and Susan L. Davis. (2007). A latent profile analysis of college students' achievement goal orientation. *Science Direct Contemporary Educational Psychology*, 32: 8-47
- Muthen, L. K., and Muthen, B.O. (2009). *Mplus user's guide, statistical analysis with latent variables*. 6rd ed. Los Angeles, CA: Muthen and Muthen.
- Rebecca J. (2012). Bulotsky-Shearer at all Elizabeth R. Bell, Ximena Dominguez. Latent profiles of problem behavior within learning, peer, and teacher contexts: Identifying subgroups of children at academic risk across the preschool year. *Journal of School Psychology*, 50: 775-798.
- Webel, H. (1996). Using latent class analysis to detect behavioral pattern in systems of observational variables. *Evaluation and Program Planning: 19 Vols*. Great Britain.